

MENINGER

Alle innlegg må leveres som e-post til mening@hamar-dagblad.no

SI DIN MENING!

Innlegg på trykk skal være signert med fullt navn.

Anonyme innlegg godtas bare unntaksvis, når det kan underbygges med helt spesielle behov for å være anonym. Skriv kort.

Innlegg som er kortere enn 280 ord slipper først fram i køen.

Pressens faglige utvalg
PFU

Hamar Dagblad arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt. 17,
Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf.: 22 40 50 40
E-post: pfu@presse.no

Dialektriket

Noreg

Jens Haugan
Hamar

NRRK-programmet Dialektriket har i det siste fått litt ekstra merksemd. Ein sjår hadde sendt eit brev direkte til programleiar, og dette brevet blei spreidd i rekordfart via sosiale medium.

I Språåret 2013 kan ein gå ut ifrå at det både er akseptert og naturleg å bruke dialekt i dei fleste situasjonane i kvardagen. Det finst dei som av ulike grunnar normaliserer dialekt, men dei fleste er ikkje nødvendiggvis direkte tvinga til det. Som oftest vil ein knyte dialekt til identiteten til ein person, og i mange samanhengar vil ein kunne få negative reaksjonar dersom ein «kno-tar», fordi dette kan oppfattast som uekte eller tilgjort.

Det finst sjølvsagt dei som bruker skriftspråket som mål og mål også for det munnlege uttrykket, men det kan verke som om dei fleste i Noreg ser på eit talemål som kan knytast til ein bestemt plass eller ein region, som meir ekte og personleg enn noko anna kjenneteikn ved ein person.

Språk og dialekter engasjerer - i Noreg kanskje meir enn i mange andre land. Alle har ei mening om språk - ikkje minst om skriftspråka bokmål og nynorsk, men også om dei ulike dialektene. Ein treng ikkje å seie mange setningar før ein blir spurd om kvar ein kjem frå. Dette er heilt vanleg i Noreg, og brukar ein ei anna dialekt enn den ein skulle rekne med ut ifrå bakgrunnen, kan ein gjerne vente seg ein lengre samtale der ein må gjere greie for årsakene. Kva så med brevet til NRRK-programleiar? Vel, programleiar er vaksen opp i Noreg og pratar ei rein og «klassisk» norsk dialekt frå Telemark. På 1800-talet kunne ein nesten ikkje tenkt seg noko meir norsk enn telemarking.

Men så heiter ho Yasmín Syed og er litt mørkare enn mange andre fordi ho har ein far frå Kashmir. Dette åleine var då grunn nok til at ein sjår sende eit brev med svært fornærmande innhald - og faktisk skrivde på dårlig norsk. Som innvandrar var det jo klart at ho ikkje kunne eller visste noko som helst, og ho skulle ikkje fortelje sjåren og dei andre om deira språk - som då altså ikkje var

OSTETOLL: «Regjeringen er klar til å svikte norsk matproduksjon og Bosetting i den tid vi går i møte», hevder artikkelforfatteren.

ILLUSTRASjonsFOTO: SCANPIX

Mat, makt, marked

Andor Normann
Hamar

Om få tiår er det på vår klode ti milliarder mennesker som skal ha sitt daglige brød. I områder av verden er dagens matsituasjon prekær.

En milliard mennesker har hungersnøden som daglig følgesvenn. Fremtidens klimakrise forsterker denne tragiske utvikling.

EU er rik på de primære matproduserende resurser til en befolkning på om lag 500 millioner mennesker. EUs handel medlemslandene imellom er godt over 90 prosent av den totalproduksjon landene samlet står for. EUs handel med tredjeland er om lag fem prosent av deres totalproduksjon. EU eksporterer ofte med prissubsidier, betydelige overskudd fra sitt landbruk. Samtidig har de toll på noe av importen.

EU satser sterkt på landbruk i sine ulike regioner. Nesten 40 prosent av det totale budsjett er bunnet til disse næringer i form av region- og produktionsstøtte. Dette stabiliserer bosettingen, hindrer uønsket sentralisering, og gir matsikkerhet og tryggesysselsettingen. Multiplikatoreffekten fra en bondes

produksjoner er på 2-3 i form av arbeidsplasser i foredling, handel, service mv.

NHOs administrerende direktør Krittirin Skogen Lund 8. november på tv at Norge er verdens dyreste land. Det gjelder også for norsk landbruk som produserer under dette kostnadsbildet. I tillegg har vi et arktisk jordbruk med vanskelige og dyre produksjonsforhold, men med produksjoner av topp kvalitet. Nærningen trenger derfor importbeskyttelse.

Vi vet at Norges befolkning er i sterk økning og at vi må sikre oss økt matproduksjon. Dette har både LO og NHO fått med seg når de går imot opphevelse av den økte toll på ost fra EU. Den beskytter en såbar produksjon av melk og ost over hele landet.

EUs landbrukskommissær har forfattet et krasst brev til vår blåblå regjering der det bes om at nevnte ostetoll oppheves. De vet utmerket at politikerne i denne regjering er klar til å løpe deres ærend. Landbruks- og matminister Sylvi Listraug opptrer da også som EUs spellemann når EU drar i snora. Hun står ikke på LO/NHOs linje.

Regjeringen er klar til å svikte norsk matproduksjon og bosetting i den tid vi går i møte!

hemmar språk.

Språk og dialekter er viktige identitetsmerke, men kva er det som får enkelte til å føle seg truga når dei høyrer ei dialekt i ei litt anna innpakning enn dei kanskje er vant til? Kan det verkeleg vere slik at hudfarge i 2013 framleis blir brukt som eit kriterium som ein kategoriserer menneskelege individ ut frå? Kan det verkeleg vere slik at ein nansett aldri er norsk dersom

ein har feil hudfarge eller eit namm som ikkje høyrer seg norsk ut? Er det verkeleg slik at ein ikkje kan ha kunn-

skapar om norsk og Noreg dersom ein ikkje ser anisk ut? Er kunnskap noko som er med-

fødd? Brevet frå denne sjåren viser at Dialektriket er eit viktig program nettopp med Yasmín Syed som programleiar, og det viser tydeleg at Språåret 2013 er året som aldri bør ta slutt.

Eiendoms-skatten

Bjørn Kurseth
Hamar

Når vi handler varer eller tjenester må vi betale moms. Og momsen er den samme om du handler i Kirkenes eller på Ilseeng.

Det samme gjelder inntekts-

skatten. Iallfall for lønnsinntakere. De samme skatteregler gjelder over hele Norge. Når det gjelder Eiendoms skatten derimot, er det helt annerledes. Merkelig nok. Her kan kommunene selv velge hvor stor eiendoms skatten skal være. Av landets 430 kommuner, har196 av dem innført eiendoms skatt på boliger. 234 kommuner har altså ikke eiendoms skatt på boliger. Oslo er en av disse.

Når en kommune innfører eiendoms skatt, eller stadig truer med at denne må økes, skyldes det gjerne to ting: Kommunen har ikke lært seg å sette « tæring etter næring.» (Ringsaker er et godt eksempel på dette). Eller kommunen er rett og slett grådigg).

Hamar har virkelig markert seg. Vi ligger faktisk helt på toppen blant de kommuner som har innført eiendoms skatt på boliger. Ingen ting å rose seg av.

Det du betaler i e-skatt er et resultat av flere faktorer:

1. Taksten på boligen.

Hamar kommune har valgt å bruke ufaglærte pensjonister og studenter til å foreta denne taksten. Dvs. de går forbi huset ditt, tar en titt på fasaden, velger en synsetakst, og noterer seg dette. En slik «taksering» er selvfølgelig ikke rettskraftig.

2. Grunnfradrag.

Dette spriker i alle retninger, uten å følge noen regler. Den ene kommunen kan gjerne ha et grunnfradrag som er minst 10 ganger høyere enn nabo-kommunen. Kommunen kan også ha andre fradrag etter faste kriterier. Eller det gis ikke fradra i det hele tatt. Som for eksempel Gjøvik.

Den 3.faktoren er skattepro-millen, som kommunen selv kan fastsette innen for bestemte grenser.

La oss se på e-skatten i vår by sammenlignet med en tilfeldig valgt annen by i østlandsområ-det.

Hamar: 45 år gammel enebolig, boligflate ca 115 kvm. Takst Kr.1. 773.000.-. Bunnfradrag Kr. 220.000.-. Eiendoms-skatt kr. 7454.-

Vi velger Lillestrøm, eller Skedsmo, som kommunen egentlig heter: Innehaver eier ½ enebolig med boligareal ca 130 kvm.. Verditakst Kr. 3.268.000.-. Bunnfradrag 1 million kr. +ekstrafradrag kr.433.000.-. Eiendoms skatt Kr. 1468.-

Når Huseiernes Landsfor-bund hevder at Hamar krever